

УДК 351.746.1:338.24:34(477)

КУДІНОВ С., доктор юридичних наук, професор, головний науковий співробітник ДНУ «Інститут інформації, безпеки і права Національної академії правових наук України», експерт ГО «Safe Ukraine 2030», радник СК «Security»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0582-1030>

БЕЛЄВЦЕВА В., доктор юридичних наук, старший науковий співробітник, головний науковий співробітник ДНУ «Інститут інформації, безпеки і права Національної академії правових наук України»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5573-3744>

ПОНОМАРЕНКО А., кандидат педагогічних наук, здобувач Одеського державного університету внутрішніх справ
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7357-2929>

**ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО
ПАРТНЕРСТВА У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ
АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ**
DOI: [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2025.3\(54\).340527](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2025.3(54).340527)

Анотація: У статті досліджено сучасні виклики у сфері протидії тероризму, який набуває нових форм, зокрема державного тероризму, кібератак та використання безпілотних технологій. Проаналізовано глобальні тенденції за даними Глобального індексу тероризму (GTI, 2025), що свідчать про зростання масштабів і географії терористичних загроз, у тому числі на території України. Обґрунтовано необхідність комплексної відповіді на терористичні виклики, яка передбачає не лише діяльність силових структур, але й активне залучення бізнесу та громадянського суспільства.

Особливу увагу приділено ролі державно-приватного партнерства у забезпеченні антитерористичної безпеки. На підставі аналізу вітчизняного та міжнародного досвіду визначено фактичні й юридичні підстави такого партнерства, його можливі форми та напрями реалізації: від обміну інформацією й проведення спільних навчань до захисту об'єктів критичної інфраструктури та протидії кіберзагрозам.

Установлено, що державно-приватне партнерство є дієвим механізмом підвищення ефективності боротьби з тероризмом, оскільки дозволяє поєднати правові повноваження держави з ресурсами, гнучкістю та технологічним потенціалом приватного сектору. Запропоновано авторське визначення засад державно-приватного партнерства у сфері антитерористичної безпеки та окреслено перспективні напрями його подальшого розвитку в Україні.

Ключові слова: тероризм, протидія тероризму, антитерористична безпека, державно-приватне партнерство, правове регулювання, організаційно-правові засади.

Summary: The article examines contemporary challenges in countering terrorism, which is taking new forms, including state terrorism, cyberattacks, and the use of unmanned technologies. Global trends are analyzed based on the Global Terrorism Index (GTI, 2025), which indicate an increase in both the scale and geography of terrorist threats, including within Ukraine. The necessity of a comprehensive response to terrorist challenges is substantiated, one that involves not only the activities of security forces but also the active engagement of business and civil society.

Special attention is devoted to the role of public-private partnership in ensuring counter-terrorism security. Based on the analysis of domestic and international experience, the article identifies the factual and legal grounds for such partnership, its possible forms, and areas of implementation: from information sharing and joint training to the protection of critical infrastructure and countering cyber threats.

It is established that public-private partnership is an effective mechanism for enhancing the efficiency of counter-terrorism efforts, as it allows combining the state's legal powers with the resources, flexibility, and technological potential of the private sector. The article proposes an original definition of the principles of public-private partnership in the field of counter-terrorism security and outlines promising directions for its further development in Ukraine.

Keywords: terrorism, counter-terrorism, anti-terrorist security, public-private partnership, legal regulation, organizational and legal foundations.

Постановка проблеми. Питання протидії тероризму тривалий час є предметом наукових розвідок у багатьох країнах світу, оскільки небезпека тероризму нині не лише не зменшується, а й виходить на новий рівень – державного тероризму. Крім того, для вчинення актів тероризму використовуються досягнення науково-технічного прогресу (кібертероризм, застосування дронів тощо) [22, 24].

Сучасна терористична загроза у світі належить до глобальних викликів людству. Так, Глобальний індекс тероризму (GTI) за 2025 рік, опублікований Інститутом економіки та миру (ІЕР, Сідней, Австралія), зафіксував суттєві зміни у світовій динаміці тероризму [3]. Аналітики зазначають, що військові перевороти, відхід західних партнерів і прихід російських інструкторів створили вакуум безпеки, яким активно користуються терористичні угруповання. Водночас, попри певне глобальне зниження рівня смертності від терактів, географія та інтенсивність загроз зросли. Західні країни, які раніше вважалися стабільними, тепер також належать до числа постраждалих.

Не менш небезпечним і прогресуючим явищем сьогодні є державний тероризм рф, жертви якого лише в Україні вже вимірюються тисячами щороку [20]. Саме тому світ потребує не лише військово-правоохоронної, а й комплексної політичної та соціальної відповіді на виклики сучасного тероризму.

Незважаючи на те, що боротьба з тероризмом віднесена до виключної компетенції спеціальних та правоохоронних органів, чинне законодавство містить приписи щодо обов'язкової взаємодії державних і недержавних суб'єктів у цій сфері. Водночас вітчизняний та міжнародний досвід дає змогу виокремити найбільш перспективні напрями партнерства, які слід ураховувати під час забезпечення антитерористичної безпеки в Україні. Розгляду саме цих питань і присвячена ця стаття.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання боротьби з тероризмом були предметом наукових розвідок зарубіжних та вітчизняних науковців, зокрема: В. Антипенка, В. Буткевича, Г. Вордлоу, М. Гуцала, В. Денисова, В. Ємельянова, І. Зволінського, А. Змієвського, В. Крутова, В. Кудрявцева, І. Лазарева, В. Ліпкана, Б. Леонова, І. Мусієнка, А. Носача, В. Панова, І. Рижова, М. Сенченка, У. Сломансона, І. Хижняка та ін.

Питання державно-приватного партнерства в інтересах забезпечення національної безпеки та окремих її складових досліджувалися у працях В. Дихановського, Д. Дубова, В. Круглова, В. Крутова, О. Маркєвої, Б. Розвадовського, Ю. Романюка, В. Паливоди, О. Проневича, Ю. Мех та інших. Водночас питання державно-приватного партнерства у забезпеченні антитерористичної безпеки в сучасних умовах залишаються недостатньо опрацьованими.

Мета статті. Дослідження засад державно-приватного партнерства у забезпеченні антитерористичної безпеки України в сучасних умовах.

Виклад основного матеріалу. Сучасний тероризм має складну й багатогранну природу, зумовлену різноманітними факторами. Основні причини включають політичні конфлікти, релігійний екстремізм, соціально-економічну нерівність, а також ідеологічні мотиви та психологічні чинники.

Найбільш поширеними у світі терористичними актами є: напади на державні або промислові об'єкти; захоплення заручників; захоплення літаків або інших транспортних засобів; насильницькі дії проти особи; тортури; викрадення (з метою політичного шантажу, для досягнення поступок або звільнення в'язнів; також як форма самофінансування); вбивства; вибухи чи масові розстріли (спрямовані на психологічний ефект, страх та невпевненість людей); застосування звичайного озброєння (обстріли, атаки ракетами й БПЛА) з метою залякування та примушення до рішень чи дій; розповсюдження отруйних речовин тощо [1, 23].

Серед основних завдань корпоративних служб безпеки особливе значення мають: захист життя, здоров'я, свободи й майнового стану власників, керівництва та працівників компанії; охорона матеріальних активів і корпоративної структури; протидія злочинним угрупованням [11, с. 24-45].

Очевидно, що від тероризму страждають усі: політичні діячі, пересічні громадяни, бізнес. Це є головним мотивом для об'єднання зусиль усього суспільства – як у забезпеченні безпеки людей, так і у підтриманні функціонування державних органів та безперервності виробничих процесів на підприємствах, в установах та організаціях. Люди можуть зазнати терористичного нападу на роботі, вдома, у громадському транспорті, громадських місцях чи під час відпочинку й навчання.

Серед небезпек тероризму для бізнесу [6] експерти виділяють: прямі фінансові збитки (пошкодження майна, включаючи будівлі, обладнання та транспортні засоби, втрати через зупинку виробництва та постачання, витрати на відновлення та ліквідацію наслідків терористичного акту, у тому числі психологічну реабілітацію співробітників тощо), непрямі – втрата персоналу (завдання шкоди здоров'ю, відтік персоналу через загрозу терористичних актів); фінансові наслідки (зменшення інвестицій у регіон, підприємство, вплив на туризм та інші галузі економіки, зменшення довіри інвесторів та споживачів); операційні ризики (порушення ланцюгів постачання та логістики, збій у виробництві та обслуговуванні клієнтів, втрата доступу до критичної інфраструктури та ін.) репутаційні ризики (пошкодження іміджу компанії у разі зв'язку з терористичними актами, втрата довіри споживачів та партнерів, негативний вплив на моральний дух працівників) тощо. Саме тому, у сучасних умовах, фахівці з корпоративної безпеки, до її завдань та напрямів діяльності відносять забезпечення антитерористичної безпеки [11, С. 26].

Чинне законодавство України, насамперед Закон України “Про боротьбу з тероризмом”, Кримінальний кодекс України та інші акти, встановлюють правові засади протидії тероризму, зокрема поняття терористичної діяльності, коло суб'єктів, уповноважених здійснювати відповідні заходи, їх права та обов'язки тощо.

Так, відповідно до статті 1 Закону України “Про боротьбу з тероризмом”, під останньою слід розуміти діяльність щодо запобігання, виявлення, припинення, мінімізації наслідків терористичної діяльності. У свою чергу, система суб'єктів, уповноважених на боротьбу з тероризмом, визначена у статті 4 Закону України “Про боротьбу з тероризмом”, зокрема до неї входять [12]: Служба безпеки України, як головний орган у загальнодержавній системі боротьби з терористичною діяльністю,

Міністерство внутрішніх справ України, Національна поліція, Міністерство оборони України, ДСНС, Державна прикордонна служба, Державна служба виконання кримінальних покарань, Управління державної охорони України, Бюро економічної безпеки України, які беруть участь у боротьбі з тероризмом у межах своєї компетенції, визначеної законами та виданими на їх основі іншими нормативно-правовими актами.

Відповідно, під антитерористичною безпекою ми розуміємо стан захищеності людини, суспільства, держави, підприємств, установ та організацій від терористичних проявів, яка досягається шляхом нейтралізації або мінімізації терористичної загрози. Забезпечення ж антитерористичної безпеки – це діяльність уповноважених суб'єктів (у тому числі залучених ними сил і засобів), із запобігання, протидії терористичним проявам, їх нейтралізації або мінімізації наслідків, а також діяльність інших суб'єктів, що не суперечить чинному законодавству та сприяє підтриманню у країні належного стану антитерористичної безпеки.

Характеризуючи стан криміногенної ситуації в Україні, заступник Голови Національної поліції України А. Небитов у квітні 2025 року повідомив, що від початку цього року зафіксовано 33 терористичних акти на території України. Нацполіції та СБУ вдалося запобігти 16 терактам [10], і це, не враховуючи наслідків застосування терористичних методів ведення агресивної війни РФ проти нашої країни (обстрілів і атак цивільних підприємств і організацій, будинків громадян, залякування населення тощо). Лише за ознаками вчинення злочинів передбачених статтею 258 (терористичний акт) та статтею 258-3 (створення терористичної організації) КК України правоохоронними органами нашої країни протягом 2020-2024 років розпочато понад 1500 кримінальних проваджень [14].

Недосконалість профілактики тероризму, антитерористичного захисту, ефективного використання можливостей суспільства із самозбереження та самозахисту вказує на певну кризу стратегій боротьби із тероризмом. Це пов'язано з масштабами терористичної діяльності у світі, розгалуженістю системи терористичних організацій, високим рівнем конспірації їх діяльності, ефективністю терористичних методів вирішення політичних, соціальних, економічних конфліктів, використанням терористами досягнень науково-технічного прогресу та навіть прибутковістю цієї злочинної діяльності тощо. Зазначене цілком очевидно зумовлює необхідність перегляду стратегій боротьби з тероризмом, залучення додаткових ресурсів, розробки технологічних рішень, створення міжнародно-правових та внутрішньодержавних механізмів об'єднання зусиль у протидії тероризму.

Сучасні стратегії боротьби з тероризмом, зокрема ООН, ЄС, передбачають активне залучення недержавного сектору до протидії тероризму, наголошуючи на необхідності об'єднання зусиль всіх суб'єктів у протидії цьому явищу.

Так, Глобальна контртерористична стратегія складається з 4 основних елементів, один з них – заходи з нарощування потенціалу країн з протидії тероризму та боротьбі з ним, а також зміцнення системи ООН у цьому відношенні, передбачає залучення приватного сектору до програм укріплення потенціалу, зокрема, забезпечення безпеки портів, морських перевезень та цивільної авіації, обмін передовим досвідом в галузі зміцнення потенціалу, проведення засідань, у тому числі неофіційних, надання допомоги, зокрема технічної, розширення співробітництва (надання допомоги) з метою боротьби з відмиванням коштів і фінансуванням тероризму; недопущення доступу

терористів до ядерних, біологічних, хімічних, радіоактивних матеріалів, зміцнення систем охорони здоров'я для попередження нападів з використанням таких матеріалів; реформування та модернізація систем прикордонного та митного контролю на регіональному та міжнародному рівнях; розвиток та розповсюдження передових методів попередження терористичних нападів на особливо вразливі об'єкти; налагодження партнерських відносин між державним та приватним секторами у цій сфері [2].

Оновлена Контртерористична стратегія ЄС на 2023-2027 роки також наголошує на тому, що у майбутньому важливу роль у протидії тероризму повинно відігравати державно-приватне партнерство з організаціями приватного сектору [7].

Слід зазначити, що на сьогодні державно-приватне партнерство як термін використовується з різним змістовним наповненням. В одному випадку під ним розуміється лише діяльність передбачена Законом України “Про державно-приватне партнерство”: “співробітництво між державою Україна, Автономною Республікою Крим, територіальними громадами в особі відповідних державних органів, що згідно із Законом України “Про управління об'єктами державної власності” здійснюють управління об'єктами державної власності, органів місцевого самоврядування, Національною академією наук України, національних галузевих академій наук (державних партнерів) та юридичними особами, крім державних та комунальних підприємств, установ, організацій (приватних партнерів), що здійснюється на основі договору у порядку, встановленому цим Законом та іншими законодавчими актами, та відповідає ознакам державно-приватного партнерства, визначеним цим Законом” [13]. Який, на нашу думку, вже не повною мірою відповідає реаліям сьогодення [8].

За іншого підходу, якого дотримуємося й ми, це партнерські відносини державного та приватного секторів на підставі спільних інтересів [5, 9, 21].

При цьому до фундаментальних причин державно-приватного партнерства у забезпеченні антитерористичної безпеки слід віднести унікальні характеристики кожного з них, зокрема для державних органів – це правовий статус керівника і координатора протидії тероризму та відповідна відповідальність за це, володіння більшим обсягом інформації, монополія на застосування сили, повноваження щодо ініціювання внесення змін у чинне законодавство у цій сфері тощо; для бізнесу – можливість більш гнучкого реагування, наявність ресурсів для використання сучасних технологій захисту, їх розробки і виробництва тощо. А головне – спільна діяльність завжди призводить до підвищення спроможностей, як шляхом їх об'єднання, так і досягненням ефекту синергії.

Будь-яка діяльність є наслідком передумов або підстав, що визначили потребу до її здійснення. У випадку державно-приватного партнерства у забезпеченні антитерористичної безпеки можна визначити два види таких підстав: фактичні та юридичні.

До перших слід віднести об'єктивне існування терористичної загрози в Україні, необхідність протидії їй, забезпечення у цих умовах безпеки та безперервності бізнесу, захист персоналу тощо.

До юридичних слід віднести положення чинного законодавства, що визначають обов'язок або можливість спільної діяльності державних (у тому числі спеціальних,

правоохоронних) органів у забезпеченні антитерористичної безпеки в Україні. Так, до юридичних підстав такого партнерства можна віднести положення:

- Закону України “Про боротьбу з тероризмом”, в частині залучення недержавних суб’єктів до проведення антитерористичної операції [12];
- Закону України “Про критичну інфраструктуру”, що визначає основні завдання, а також права та обов’язки суб’єктів національної системи захисту критичної інфраструктури (у тому числі тих, що не є державними) у протидії терористичним загрозам [18];
- Закону України “Про охорону праці”, в частині створення безпечних умов роботи для працівників [19];
- Постанови КМУ від 18.02.2019 № 92 “Положення про єдину державну систему запобігання, реагування і припинення терористичних актів та мінімізації їх наслідків”, в частині реагування на терористичні акти [16];
- Постанови КМУ від 04.08.2023 № 818 “Деякі питання паспортизації об’єктів критичної інфраструктури”, в частині створення Планів з протидії терористичній загрозі на об’єктах критичної інфраструктури та здійснення заходів з підвищення рівня антитерористичної безпеки на них [4];
- Постанови КМУ “Про затвердження Правил антитерористичної безпеки” № 1172 від 15.10.2024, в частині розробки паспортів об’єктів можливих терористичних атак та здійснення заходів з підвищення рівня антитерористичної безпеки на них [17];
- Наказу МНС від 25.01. 2012 року № 67 Про затвердження Загальних вимог стосовно забезпечення роботодавцями охорони праці працівників [15] та ін.

Аналіз міжнародного досвіду у цій сфері та практики забезпечення антитерористичної безпеки у нашій державі дозволяють віднести до прикладів державно-приватного партнерства у забезпеченні антитерористичної безпеки наступні:

- обмін актуальною інформацією про терористичні загрози та координацію дій, у тому числі створення інформаційно-телекомунікаційних платформ для цього;
- проведення антитерористичних, у тому числі командно-штабних навчань з питань нейтралізації терористичної загрози на конкретних об’єктах (підприємствах промисловості, торгівельних та бізнес-центрах, розважальних закладах, банках тощо);
- удосконалення систем захисту об’єктів цивільної та промислової інфраструктури;
- інвестування у розвиток спроможностей суб’єктів боротьби з тероризмом (закупівля сучасних технічних засобів, обладнання територій, приміщень тощо), у тому числі на об’єктах не державної форми власності;
- взаємодія під час проведення антитерористичної операції (надання інформації про об’єкт нападу, його характеристики, надання ресурсів);
- здійснення антитерористичної підготовки населення, у тому числі працівників підприємств, установ, організацій (щодо розуміння терористичної загрози, особливостей взаємодії з уповноваженими суб’єктами, поведінки під час терористичного нападу та після нього тощо);
- розроблення антитерористичних паспортів об’єктів, планів реагування на терористичну загрозу у випадках передбачених чинним законодавством, а також здійснення на них заходів з підвищення рівня антитерористичної безпеки;

- протидія терористичним кіберзагрозам тощо.

Висновки. Державно-приватне партнерство у забезпеченні антитерористичної безпеки в Україні є спільною діяльністю уповноважених державних органів (у тому числі спеціальних та правоохоронних) та недержавних суб'єктів, що ґрунтується на положеннях чинного законодавства, взаємній довірі та спільних інтересах.

Сьогодні така взаємодія є надзвичайно актуальною та відповідає як міжнародним підходам, так і практиці забезпечення антитерористичної безпеки. Вона є ефективним засобом підвищення рівня безпеки держави, суспільства та бізнесу в нашій країні.

Під засадами державно-приватного партнерства в інтересах забезпечення антитерористичної безпеки ми розуміємо підстави для такої спільної діяльності (фактичні – наявність терористичної загрози, необхідність підвищення ефективності протидії їй у сучасних умовах, взаємовигідність у частині забезпечення безпеки в країні, у тому числі для безперервності ведення бізнесу; юридичні – положення чинного законодавства), а також форми його здійснення. У той же час, така діяльність повинна здійснюватися у межах чинного законодавства, що обумовлює забезпечення належного правового регулювання на підставі довіри, та з урахуванням взаємних інтересів сторін.

Подальших наукових досліджень потребують питання окремих форм державно-приватного партнерства у забезпеченні антитерористичної безпеки, їх правового регулювання, визначення статусу залучених суб'єктів, а також розвиток механізмів взаємовигідності цієї діяльності.

Література:

1. 21 найбільший теракт ХХІ століття: як цей світ остаточно збожеволів [Електронний ресурс]. – 10.09.2024. – Режим доступу: <https://chas.news/past/21-naibilshii-terakt-hhi-stolittya-yak-tsei-svit-ostatochno-zbozhevoliv> (дата звернення: 20.08.2025).
2. Глобальна Контртерористична стратегія ООН : Резолюція Генеральної Асамблеї ООН 60/288 від 08.09.2006 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.un.org/counterterrorism/ru/un-global-counter-terrorism-strategy> (дата звернення: 17.08.2025).
3. Глобальний індекс тероризму у 2024 році: криза в Сахелі, сплеск у Пакистані та зростання загроз у Західному світі [Електронний ресурс]. – 30.04.2025. – Режим доступу: <https://sobor.com.ua/news/gti> (дата звернення: 20.08.2025).
4. Деякі питання паспортизації об'єктів критичної інфраструктури : Постанова КМУ від 04.08.2023 № 818 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/818-2023-%D0%BF#Text> (дата звернення: 20.08.2025).
5. Дідич О. Р., Наумко М. М. Державно-приватне партнерство у забезпеченні нац. безпеки в умовах повномасштабного вторгнення // Вчені записки ТНУ ім. В. І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування. – Т. 34 (73). – № 2. – 2023. – DOI: <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2023.2/20>.
6. Ільченко В. А. Оцінювання впливу терористичних актів на національну економіку // Ефективна економіка. – № 12. – 2017. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6553> (дата звернення: 20.08.2025).
7. Контртерористична стратегія ЄС на 2023–2027 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://search.coe.int/cm/pages/result_details.aspx?objectid=0900001680a9ad67 (дата звернення: 17.08.2025).
8. Кудінов С. С. Державно-приватне партнерство у сфері національної безпеки – сучасний вимір для України // Південноукраїнський правничий часопис Одеського держ. ун-ту внутр. справ. – № 4. – 2023. – Режим доступу: <http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2023/4/20.pdf>

(дата звернення: 23.08.2024).

9. Маркєєва О. Д., Розвадовський Б. Л. Держава та приватний сектор на захисті нац. безпеки: від взаємодії до партнерства : аналіт. доп. – Київ : НІСД, 2021. – 72 с. – ISBN 978-966-554-330-5.

10. Нацполіція: цього року в Україні зафіксовано 33 теракти [Електронний ресурс]. – 23.04.2025. – Режим доступу: https://lb.ua/society/2025/04/23/672564_natpolitsiya_tsogo_roku_ukraini.html (дата звернення: 20.08.2025).

11. Погребной С., Герасимович І. Корпоративна безпека в Україні: як захистити бізнес. Короткий курс. – К. : Кінцевий бенефіціар, 2024. – 336 с.

12. Про боротьбу з тероризмом : Закон України від 20.03.2003 № 638-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/638-15#Text> (дата звернення: 20.08.2025).

13. Про державно-приватне партнерство : Закон України від 01.07.2010 № 2404-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-VI#Text> (дата звернення: 23.08.2024).

14. Про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-zareyestrovani-kriminalni-pravoporushennya-ta-rezultati-yih-dosudovogo-rozsliduvannya-2> (дата звернення: 20.08.2025).

15. Про затвердження Загальних вимог стосовно забезпечення роботодавцями охорони праці працівників : Наказ МНС від 25.01.2012 № 67 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0226-12#Text> (дата звернення: 20.08.2025).

16. Про затвердження Положення про єдину держ. систему запобігання, реагування і припинення терористичних актів та мінімізації їх наслідків : Постанова КМУ від 18.02.2016 № 92 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/92-2016-%D0%BF#Text> (дата звернення: 20.08.2025).

17. Про затвердження Правил антитерористичної безпеки : Постанова КМУ від 15.10.2024 № 1172 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1172-2024-%D0%BF#Text> (дата звернення: 20.08.2025).

18. Про критичну інфраструктуру : Закон України від 15.12.2021 № 1882-IX [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1882-20#Text> (дата звернення: 20.08.2025).

19. Про охорону праці : Закон України від 14.10.1992 № 2694-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text> (дата звернення: 20.08.2025).

20. Російський державний тероризм [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Російський_державний_тероризм (дата звернення: 20.08.2025).

21. Сунгуровський М., Мельник О., Поляков Л. Державно-громадське співробітництво в забезпеченні суспільної стійкості під час війни в Україні : аналіт. доп. – Київ : Центр Разумкова, 2024. – 72 с. – Режим доступу: <https://razumkov.org.ua/images/2024/10/03/2024-Sunhurovskiy-CIVIL-STIYKIST-UKR-1.pdf> (дата звернення: 20.08.2025).

22. Терористи активно опановують нові технології, попереджають в ООН [Електронний ресурс]. – 24.01.2023. – Режим доступу: <https://news.un.org/ru/story/2023/01/1436982> (дата звернення: 20.08.2025).

23. Терористичні акти в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Терористичні_акти_в_Україні (дата звернення: 20.08.2025).

24. Тіньова сторона сучасних технологій: дрони в руках злочинців після війни [Електронний ресурс]. – 24.01.2025. – Режим доступу: <https://fact-news.com.ua/tinova-storona-suchasnih-tehnologiy-droni-v-rukah-zlochintiv-pislya-viyni> (дата звернення: 20.08.2025).